

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi, roosa.patrakka@gov.fi, eero.salojarvi@gov.fi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/23098/2024

Yleisradion hallintoneuvoston lausunto luonnoksesta Yleisradio-lain muuttamiseksi

Yleisradion hallintoneuvosto esittää seuraavaa lausuntonaan luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta.

Hallintoneuvoston rooli

Yleisradion hallintoneuvoston tehtävästä Yleisradion tarjoaman julkisen mediapalvelun valvojana säädetään Yle-lain 6 §, 6 a § ja 6 b §:issä. Hallintoneuvoston suorittaman julkisen palvelun tehtävän toteutumisen valvonnan rinnalla Liikenne- ja viestintävirasto valvoo Ylen toiminnan muuta lainmukaisuutta.

Hallintoneuvostolle ehdotetut uudet tehtävät

Lausuntopyynnön kohteena oleva hallituksen esitys perustuu parlamentaarisen Yle-työryhmän 12.9.2024 antamaan mietintöön. Hallintoneuvostolla ei ole lausuttavaa parlamentaarisen työryhmän päättämistä yleisradiopoliittisista linjauksista.

Hallituksen esityksessä hallintoneuvostolle ehdotetaan uudeksi tehtäväksi lain 6 §:n 8-kohdaksi lisättävää *“valvoa, että julkisen palvelun toteuttamiseen osoitetut varat käytetään avoimesti ja tehokkaasti.”* Hallintoneuvostolle ehdotettu uusi valvontatehtävä liittyy Yleisradiolle ehdotettuun uuteen velvollisuuteen *“7 b § Avoimuus. Yhtiön on edistettävä taloutensa ja toimintansa avoimuutta.”*

Hallintoneuvosto arvioi, että 6 §:n 8-kohdan mukaisen uuden valvontatehtävän hoitaminen johtaa lain voimaantulon jälkeen melko pian Ylen avoimuusvelvollisuuden täyttämisen vakiintumiseen hallintoneuvoston ohjauksessa. Valvontatehtävä edellyttää jonkin verran hallintoneuvoston valitsemien ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttämistä.

Muita havaintoja

Eduskunta valitsee Ylen hallintoneuvoston yleisradiolain 5 §:n mukaisesti, joten hallintoneuvoston valintaan sovelletaan perustuslain 37.2 §:n säännöstä suhteellisesta vaalitivasta. Ehdotamme, että hallintoneuvoston asemaa koskevaa viittausta täydennetään luonnoksen yleisperustelujen sivulla 6 (lisäysehdotus merkitty alleiviivauksella):

“Hallintoneuvosto on myös perustuslain 36 §:ssä ja 37 §:n 2 momentissa tarkoitettu eduskunnan toimielin.”

Yleisradion asemasta eduskunnan ohjauksessa olevana yhtiönä on Yleisradion hallintoneuvoston päätöskäytännössä katsottu seuraavan, että hallintoneuvoston tehtävänä on vahvistaa, miltä osin valtioneuvoston omistajapoliittinen periaatepäättös tulee noudatettavaksi. Ehdotamme lisäystä sivun 4 ylälaitaan (lisäysehdotus merkitty alleviivauksella):

"Lakisääteisten velvoitteiden lisäksi Yle noudattaa muun muassa valtion omistajapoliittisia periaatteita siltä osin kuin yhtiön hallintoneuvosto on vahvistanut periaatteet noudatettavaksi Yleisradiossa."

Ehdotamme, että 6 §:n perusteluissa sivulla 10 oleva viittaus korjataan voimassa olevan säännöksen sanamuodon mukaiseksi (poistoehdotus merkitty yliviivauksella, lisäysehdotus alleviivauksella):

"Hallintoneuvosto vastaa tämän pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaisesti julkisen palvelun ohjelmatoiminnan valvonnasta, joka Hallintoneuvosto tehtävänä on tämän pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaisesti huolehtia ja valvoa, että julkisen palvelun ohjelmatoiminnan mukaiset tehtävät tulevat suoritetuiksi, mikä vastaa käytännössä medianvapausasetuksen 5 artiklan 1 kohdan mukaisten edellytysten seuranta."

Yleisradion hallitus ei osallistu ohjelmasisältöjä ja toimituksellisia päätöksiä koskevaan päätöksentekoon, koska nämä tehtävät kuuluvat pelkästään vastaavien toimittajien hoidettavaksi. Siksi ehdotamme että 6 §:n säännöskohtaisista perusteluista (s. 10) poistetaan yksi virke:

"Julkisten varojen käytön avoimuus- ja tehokkuusvalvonta ei tarkoittaisi sitä, että hallintoneuvostolla olisi toimivaltaa puuttua esimerkiksi päivittäiseen ohjelmatoimintaan tai toimitukselliseen päätöksentekoon. Siitä vastaisivat hallitus ja toimialajohtajat omalta osaltaan. Jatkossakin vastaavat toimittajat päättäisivät sananvapauslain 4 §:n 3 momentin mukaisesti Yleisradion verkkojulkaisujen ja ohjelmien sisällöistä."

Yleisradion hallintoneuvoston puolesta

Sinuhe Wallinheimo
hallintoneuvoston puheenjohtaja